

MINISTERUL EDUCAȚIEI

LIBRIS

We know
books

LITERA

Loredana Dorobăț

Lorelai Slavu

Violeta Nania

Limba și literatura română

Manual pentru clasa a VI-a

6

CUPRINS

RECAPITULARE ÎNȚĂLĂ	8	UNITATEA 3. DIN ÎNȚELEPCIUNEA LUMII	83
UNITATEA 1. LUMEA DE ACASĂ	11	LECTURĂ	
LECTURĂ		Textul narativ literar în versuri. <i>Teiul și stejarii</i> de Alecu	
Textul narativ literar în proză. <i>Amintiri din copilărie</i>		Donici	84
de Ion Creangă	12	Textul narativ literar în versuri. <i>Acțiune, timp și spațiu.</i>	
Textul narativ literar. <i>Acțiune, timp și spațiu</i>	15	Structura textului	85
Narațiunea la persoana I. Autor. Narator. Personaje	16	Dialogul în textul narativ literar în versuri. <i>Personajele.</i>	
Textul narativ literar în proză. <i>Aprofundare</i>	18	Personificarea	86
Text auxiliar. <i>Teutobochus</i> de Anatole France	21	Textul narativ literar în versuri. <i>Aprofundare</i>	87
COMUNICARE ORALĂ		Text auxiliar. <i>Lupul și mielul</i> de Jean de La Fontaine	88
Contextul de comunicare: locul și momentul		COMUNICARE ORALĂ	
interacțiunii, relația dintre interlocutori	24	Dicția. Importanța dicției în interacțiunile verbale	90
REDACTARE		REDACTARE	
Tipare textuale de structurare a ideilor. Tiparul textual		Textul explicativ	91
narativ	26	Elemente auxiliare în scriere	93
Redactarea unui text narativ la persoana I. Etapele		ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
scrierii	28	Substantivul	94
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		Substantivele defective. Substantivele colective	95
Vocabularul. Cuvântul: formă și sens. Sensurile		Cazul substantivului	96
cuvintelor în context	31	Posibilități combinatorii ale substantivului	99
Sinonime. Antonime (actualizare)	34	Pronumele (actualizare)	100
Omonime. Cuvinte polisemantice	35	Posibilități combinatorii ale pronumelui	103
Sunetele limbii române (actualizare). Structura		Pronumele reflexiv	104
fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat	37	Subiectul. Subiectul exprimat	106
Despărțirea cuvintelor în silabe (principiul fonetic)	39	Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles)	106
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE		ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
Valori etice în legendele popoarelor. <i>Povestea Vrancei</i>	40	Valori ale culturii populare în spațiul românesc:	
PROIECT TEMATIC. Acasă la scriitorii români	45	proverbele	108
RECAPITULARE	47	PROIECT TEMATIC. Personaje cu tâlc în povești cu tâlc	109
EVALUARE	49	RECAPITULARE	110
UNITATEA 2. PE TĂRÂMUL PRIETENIEI	51	EVALUARE	112
LECTURĂ		UNITATEA 4. TABLOURI DE POVESTE	113
Textul narativ literar în proză. <i>Cireșarii</i> de Constantin		LECTURĂ	
Chiriță	52	Textul descriptiv literar în versuri. <i>Rapsodii de primăvară</i>	
Narațiunea la persoana a III-a. Momentele subiectului	55	de George Topîrceanu	114
Dialogul în textul literar	57	Textul descriptiv literar în versuri. <i>Pastelul</i>	115
Textul narativ literar în proză. <i>Aprofundare</i>	58	Epitetul. Enumerația	116
Text auxiliar. <i>Micul prinț</i> de Antoine de Saint-Exupéry	60	Versificația	118
COMUNICARE ORALĂ		Textul descriptiv literar în versuri. <i>Aprofundare</i>	120
Strategii de concepere și de comprehensiune a textului		Textul descriptiv în proză	121
oral: parafrazăre, informații explicite și implicite,		Text auxiliar. <i>România pitorească</i> de Alexandru Vlahuță	121
rezumare	63	Textul multimodal. Afișul	123
REDACTARE		Știrea	125
Rezumatul	65	COMUNICARE ORALĂ	
Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă	66	Strategii de ascultare activă	127
ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII		REDACTARE	
Verbul (actualizare)	68	Textul descriptiv. Tiparul textual descriptiv	128
Modul conjunctiv	70	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII	
Modul condițional-optativ	71	Adjectivul (actualizare)	130
Posibilități combinatorii ale verbului. Predicatul		Posibilități combinatorii ale adjectivului	133
nominal. Verbul copulativ <i>a fi</i>	73	ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE	
ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE		Valori ale culturii populare în spațiul românesc. <i>Tradiția</i>	
Valori ale culturii populare în spațiul românesc	75	mărțișorului	135
PROIECT TEMATIC. Mari prietenii	78	PROIECT TEMATIC. Ghid turistic – ținuturi de poveste	
RECAPITULARE	80	din țara mea	137
EVALUARE	82	RECAPITULARE	139
		EVALUARE	140

UNITATEA 5. CĂLĂTORII LITERARE 141

LECTURĂ

Textul narativ literar în proză. *Fascinații* de George Șovu ... 142

Acțiune, timp, spațiu 144

Textul narativ literar în proză. Personaje 145

Textul narativ literar în proză. Aprofundare 145

Interese și atitudini față de lectură.

Recenzie de carte: *Cititorul din peșteră* de Rui Zink 146

COMUNICARE ORALĂ

Performarea actelor de limbaj. Relația dintre structura lingvistică a actului de limbaj, intenția de comunicare și efectul actului de limbaj 149

REDACTARE

Tiparul textual narativ-descriptiv 151

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Adverbul. Tipuri de adverbe 152

Gradele de comparație ale adverbilor 152

Complementul 154

Circumstanțialele 157

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE

Limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni 160

PROIECT TEMATIC. Jurnalul meu de cititor 162

RECAPITULARE 164

EVALUARE 166

UNITATEA 6. FERESTRE SPRE VIITOR 167

LECTURĂ

Textul argumentativ 168

Text auxiliar. *20.000 de leghe sub mări* de Jules Verne 169

COMUNICARE ORALĂ

Atitudini comunicative: interes, curiozitate, implicare, cooperare în activități de grup 171

Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor 171

REDACTARE

Adecvarea la temă. Stil: proprietatea termenilor, puritate și adecvare situațională, originalitate 173

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

Sintaxa propoziției (recapitulare) 175

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE

Limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni.

Personalități românești din diaspora 178

PROIECT TEMATIC. Mari descoperiri care au schimbat lumea 180

RECAPITULARE 182

EVALUARE 184

RECAPITULARE FINALĂ 185

EVALUARE FINALĂ 190

RECOMANDĂRI DE LECTURĂ 192

**COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE, CONFORM PROGRAMEI ȘCOLARE
PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASA A VI-A, APROBATĂ PRIN OMEN NR. 3393/28.02.2017**

1. **Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare prin receptarea și producerea textului oral**
 - 1.1. Rezumarea, pe baza informațiilor explicite și implicite, a unor pasaje din diverse tipuri de texte orale narative, monologate și dialogate
 - 1.2. Prezentarea unor informații, idei, sentimente și puncte de vedere în texte orale, participând la discuții pe diverse teme sau pornind de la textele citite/ascultate
 - 1.3. Adecvarea comunicării nonverbale și paraverbale la o situație dată, evidențiind ideile și atitudinile, în situații de comunicare față-în-față sau mediată
 - 1.4. Participarea la interacțiuni verbale simple cu mai mulți interlocutori, având în vedere cantitatea și relevanța informației transmise și primite
2. **Receptarea textului scris de diverse tipuri**
 - 2.1. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
 - 2.2. Rezumarea unor texte, cu grade diverse de dificultate
 - 2.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte diverse
 - 2.4. Manifestarea preocupării de a înțelege diverse tipuri de texte citite
 - 2.5. Identificarea strategiilor de lectură, a volumului și a diversității materialelor citite
3. **Redactarea textului scris de diverse tipuri**
 - 3.1. Redactarea unui rezumat, a unui text, pe un subiect la alegere, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relația experiențe trăite sau imaginate
 - 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text complex, cu integrarea unor tabele
 - 3.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
 - 3.4. Analizarea dificultăților de redactare, oferind soluții, pe baza criteriilor propuse de profesor și discutate cu colegii
4. **Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise**
 - 4.1. Utilizarea structurilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă și precisă a intențiilor comunicative
 - 4.2. Aplicarea conștientă a achizițiilor lexicale și semantice de bază, din limba română standard, pentru exprimarea corectă a intenției comunicative
 - 4.3. Valorificarea achizițiilor fonetice de bază, în realizarea propriei pronunții și scrieri și pentru evaluarea pronunției și scrierii celorlalți, prin raportarea la normă, cu scopul corectării erorilor în comunicare
 - 4.4. Utilizarea deprinderilor dobândite pentru monitorizarea corectitudinii comunicării, prin raportarea la normă
 - 4.5. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
5. **Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional**
 - 5.1. Investigarea unor obiceiuri și tradiții românești și ale unor comunități etnice de pe teritoriul României
 - 5.2. Analiza unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

LECTURĂ

- ▶ Textul narativ literar în proză
- ▶ Textul narativ literar. Acțiune. Timp. Spațiu
- ▶ Narațiunea la persoana I. Autor. Narator. Personaje
- ▶ Textul narativ literar. Aprofundare
- ▶ Text auxiliar

COMUNICARE ORALĂ

- ▶ Contextul de comunicare: locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori

REDACTARE

- ▶ Tipare textuale de structurare a ideilor. Tiparul textual narativ
- ▶ Redactarea unui text narativ la persoana I. Etapele scrierii

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

- ▶ Cuvântul: formă și sens. Sensurile cuvintelor
- ▶ Sinonime. Antonime
- ▶ Omonime. Cuvinte polisemantice
- ▶ Structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat
- ▶ Despărțirea în silabe

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE

- ▶ Valori etice în legendele popoarelor

PROIECT TEMATIC

RECAPITULARE

EVALUARE

 Prelectură

1. Asociază cuvântului *acasă*:
2. Ce înseamnă pentru tine *acasă*? Dă un răspuns cât mai original.

 TEXT DE BAZĂ

 Lectură

Urmărește videoclipul de mai jos și notează pe caiet trei elemente care ți-au reținut atenția:

<https://youtu.be/i0toFDkvzCY>

După ce ai pătruns vizual în lumea scriitorului Ion Creangă, citește un fragment din *Amintiri din copilărie*.

Ion Creangă

(1837–1889)

a fost scriitor, povestitor, diacon și învățător.

Opera lui Ion Creangă nu este vastă, dar are o valoare inestimabilă. A scris romanul autobiografic *Amintiri din copilărie*, povești (*Soacra cu trei nurori*, *Capra cu trei iezi*, *Punguța cu doi bani*, *Povestea lui Harap-Alb* etc.) și povestiri (*Moș Ion Roată și Unirea*, *Moș Ion Roată și Cuza Vodă*, *Acul și barosul*, *Cinci pâni*, *Povestea unui om leneș* etc.).

Amintiri din copilărie

de Ion Creangă

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o șfară cu motocei¹ la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la prichiciul² vetrei cel humuit³, de care mă țineam când începusem a merge copăcel, la cuptorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieții, de-a mijoarca⁴ și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!

Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații și surorile îmi erau sănătoși, și casa ne era îndestulată, și copiii și copilele megieșilor⁵ erau de-a pururea în petrecere cu noi, și toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!

Și eu eram vesel ca vremea cea bună și sturlubatic și copilăros ca vântul în tulburarea sa.

Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: „leși, copile cu părul bălan, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea” și vremea se îndrepta după răsul meu...

LEDDIS

We know

Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății: alunga nourii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfigând toporul în pământ, afară, dinaintea ușii; încheaga apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul, sau peretele, sau vrun lemn, de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: „Na, na!”, și îndată-mi trecea durerea... când vuia în sobă tăciunele aprins, care se zice că făcea a vânt și vreme rea, sau când țiuia tăciunele, despre care se zice că te vorbește cineva de rău, mama îl mustra acolo, în vatra focului, și-l buchisa cu cleștele, să se mai potolească dușmanul [...]. Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte [...]. Și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău.

Dar vremea trecea cu amăgele, și eu creșteam pe nesimțite, și tot alte gânduri îmi zburau prin cap, și alte plăceri mi se deșteptau în suflet, și, în loc de înțelepciune, mă făceam tot mai neastâmpărat, și dorul meu era acum nemărginit [...].

Însă vai de omul care se ia pe gânduri! Uite cum te trage pe furis apa la adânc, și din veselia cea mai mare cazi deodată în urâcioasa întristare!

Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul.

Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire. Copilul, încălecat pe bățul său, gândește că se află călare pe un cal de cei mai strașnici, pe care aleargă, cu voie bună, și-l bate cu biciul și-l strunește cu tot dinadinsul, și răcnește la el din toată inima, de-ți ia auzul; și de cade jos, crede că l-a trântit calul, și pe băț își descarcă mânia în toată puterea cuvântului...

Așa eram eu la vârsta cea fericită, și așa cred că au fost toți copiii, de când îi lumea asta și pământul, măcar să zică cine ce-a zice.

Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte oleacă ziua, să se odihnească, noi, băieții, tocmai atunci ridicam casa în slavă. Când venea tata noaptea de la pădure din Dumesnicu, înghețat de frig și plin de promoroacă, noi îl speriam sărindu-i în spate pe întuneric. Și el, cât era de ostenit, ne prindea câte pe unul, ca la baba-oarba, ne ridica în grindă, zicând: „tăta mare!” și ne săruta mereu pe fiecare. [...]

— la lasă-i și tu, măi nevastă, lasă-i, că se bucură și ei de venirea mea, zicea tata, dându-ne huța. Ce le pasă? Lemne la trunchi sunt; slănină și făină în pod este de-a volna⁶; brânză în puțină, asemenea; curechi⁷ în poloboc⁸, slavă Domnului! Numai de-ar fi sănătoși să mănânce și să se joace acum, cât is mititei; că le-a trece lor zburdăciunea când or fi mai mari și i-or lua grijile înainte; nu te teme, că n-or scăpa de asta. Și-apoi nu știi că este-o vorbă: „Dacă-i copil, să se joace; dacă-i cal, să tragă; și dacă-i popă, să citească...”

— Ție, omule, zise mama, așa ți-i a zice, că nu țezi cu dânsii în casă toată ziua, să-ți scoată peri albi [...]. De-ar mai veni vara, să se mai joace și pe-afară, că

Dicționar

- ¹ motocei (s.m.) – moț; ciucure, canaf.
- ² prichici (popular) (s.n.) – margine îngustă, ieșită în afară, în formă de poliță, la horn, la cuptor sau la vatra țărănească.
- ³ a humui (regional) – a unge, a lipi, a da cu humă.
- ⁴ de-a mijoarca (expresie) – joc de copii în care unul stă cu ochii închiși până se ascund ceilalți, apoi îi caută; de-a v-ați ascunselea.
- ⁵ megieș (popular) (s.m.) – vecin.
- ⁶ de-a volna (regional) – de ajuns.
- ⁷ curechi (s.m.) – varză.
- ⁸ poloboc (s.n.) – butoi.
- ⁹ a se drâmboi (vb.) – a-și manifesta supărarea, mânia; a boci în gura mare.

LIBRIS

Curiozități literare

- ✓ **Muzeul „Ion Creangă” din Iași (Bojdeuca)** este primul muzeu literar din România, inaugurat la 15 aprilie 1918.
- ✓ Poveștile și *Amintirile din copilărie* au fost scrise în căsuța numită de scriitor *bojdeucă*.
- ✓ În vara și în toamna anului 1876, a locuit aici și Mihai Eminescu, bunul prieten al lui Creangă.
- ✓ În *bojdeucă* sunt păstrate o parte dintre obiectele scriitorului: călimara de scris cu ștergătorul de penițe, sfeșnice, vase, tablouri, o icoană adusă din casa bunicului său, David Creangă, cărți și manuale de școală ale autorului.

We know books

m-am săturat de ei ca de mere pădurețe! Câte drăcării le vin în cap, toate le fac. Când începe a toca la biserică, Zahei al tău cel cuminte fuga și el afară și începe a toca în stative, de pârâie pereții casei și duduie fereștile. Iar stropșitul de Ion, cu talanca de la oi, cu cleștele și cu vâtrarul, face o hodorogală și un tărăboi, de-ți ia auzul. Apoi își pun câte-o țoală în spate și câte-un coif de hârtie în cap și cântă aleluia și Doamne miluiește, popă prinde pește, de te scot din casă. Și asta în toate zilele de câte două-trei ori, de-ți vine, câteodată, să-i coșești în bătaie, dac-ai sta să te potrivești lor.

— Poi dă, măi femeie, tot ești tu bisericooasă, de s-a dus vestea; încaltea și-au făcut și băieții biserică aici pe loc, după cheful tău, măcar că-ți intră biserică în casă, de departe ce-i... De-amu puneți-vă pe făcut privigheri de toată noaptea și parascovenii câte vă place, măi băieți; dacă vi-i voia să vă dea mă-ta în toate zilele numai colaci de cei unși cu miere de la „Patruzeci de sfinți” și colivă cu miez de nucă.

— Ei, apoi! minte ai, omule? Mă miram eu, de ce-s și ei așa de cumiști, mititeii; că tu le dai nas și le ții hangul. Ia privește-i cum stau toți trei și se uită țintă în ochii noștri, parcă au de gând să ne zugrăvească. Ian să-i fi sculat la treabă, și-apoi să-i vezi cum se codesc, se drâmboiesc⁹ și se sclifosesc, zise mama. Și după ce ne culcam cu toții, noi, băieții, ca băieții, ne luam la hârjoană, și nu puteam adormi de incuri [...] Și tata, săturându-se câteodată de atâta hălăgie, zicea mamei:

— Ei, taci, taci! ajungă-ți de-amu, herghelie! Știu că doar nu-s babe, să chirotească din picioare! [...]

A doua zi dis-dimineată le începeam din capăt [...] Și câte nu ne venea în cap, și câte nu făceam cu vârf și îndesate, mi-aduc aminte de parcă acum mi se întâmplă. Mai pasă de ține minte toate cele și acum așa, dacă te slujește capul, bade loane.

Postlectură

1. De ce anume îți amintește fragmentul citit?
2. Numește emoțiile pe care ți le-a provocat lectura textului. Completează în caiet un tabel asemănător celui de mai jos, argumentând fiecare emoție cu fragmentul adecvat.

Emoția	Fragmentul

3. Care este tema textului? Rescrie în caiet variantele corecte:
 - a. școala;
 - b. familia;
 - c. prietenia;
 - d. copilăria;
 - e. jocul.
4. Indică forma literară a cuvintelor: *șfară*, *nourii*, *vrun*, *făce*, *asemene*, *șezi*, *poi*, *hălăgie*, *ian*.
5. Consultă *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)* și găsește sinonime contextuale pentru cuvintele: *horn*, *păleam*, *vuia*, *mustra*, *a buchisi*, *oleacă*, *ostenit*, *sturlubatic*, *tărăboi*.

Textul narativ literar

Acțiune, timp și spațiu

În lumea textului

1. Delimitează textul în fragmente.
2. Formulează ideile principale pentru fiecare fragment delimitat.
3. Transcrie din text cuvintele referitoare la spațiul în care se petrec evenimentele.
4. Recitește primul alineat și desenează spațiul acțiunii, evidențiind un element care aparține acestuia.
5. Transcrie în caiet cuvintele/grupurile de cuvinte care te ajută să fixezi temporal acțiunea.

Reține!

Termenul **narativ** provine din francezul *narration*, care înseamnă *povestire*.

Narațiunea poate fi în *proză* și în *versuri*.

Textul narativ este un text în care sunt prezentate întâmplări sau evenimente într-o succesiune logică și temporală.

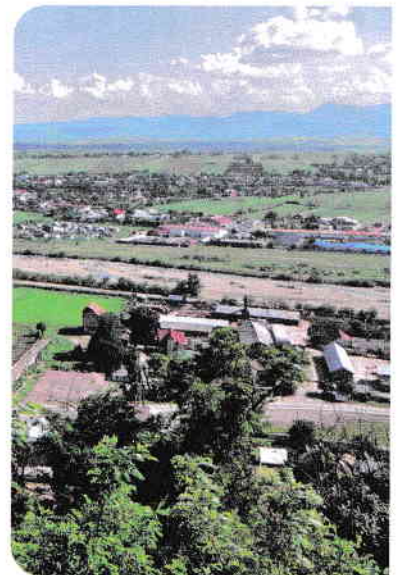
Un text narativ se recunoaște după următoarele **trăsături**:

- ▶ evenimentele prezentate au legătură între ele și urmează o succesiune cronologică.
- ▶ acțiunea (totalitatea întâmplărilor) este fixată spațio-temporal prin indicii specifici.
Indicii spațiali presupun prezentarea spațiului (locului) unde se desfășoară acțiunea. *Indicii temporali* fac trimitere la timpul principal al acțiunii sau la alte momente secundare.
- ▶ la acțiune participă personaje cu rol diferit în derularea evenimentelor.

Aplică!

1. Scrie în caiet litera corespunzătoare răspunsului corect:
 - A. Evenimentele relatate în text au loc:
 - a. în perioada maturității;
 - b. la vârsta copilăriei;
 - c. la bătrânețe.
 - B. Locul în care se derulează întâmplările este:
 - a. Dumesnicu;
 - b. la biserică;
 - c. în casa părintească din Humulești.
 - C. Năzdrăvăniile copiilor, menționate de mamă, se petrec:
 - a. vara;
 - b. toamna;
 - c. iarna.

LUDIS

We know
EARS

2. **Metoda cadranelor.** Trasează în caiet cadranele de mai jos, apoi recitește textul pentru a putea răspunde cerințelor din fiecare cadran. Pe parcursul activității, poți colabora, poți cere sfaturi și îndrumări profesorului. La final, confruntă rezultatele tale cu ale colegilor.

1. Menționează caracteristicile spațiului în care locuiește Nică.

2. Numește obiectele prezente în spațiul acțiunii.

3. Precizează ce stare îți transmite spațiul în care locuiește Nică și justifică într-un enunț.

4. Redă prin desen o secvență în care este prezent spațiul acțiunii.

3. Desenează casele de mai jos în caiet sau pe o coală albă și completează-le cu deosebirile pe care le observi între spațiul menționat în text și spațiul în care locuiești tu.

Spațiul acțiunii textului

Spațiul personal

Narațiunea la persoana I

Autor. Narator. Personaje

În lumea textului

1. Menționează autorul textului.
2. Cine relatează întâmplările?
3. La ce persoană sunt relatate întâmplările?
4. Care sunt personajele textului? Ce rol au acestea în derularea evenimentelor?
5. Cui se adresează textul?
6. Poți formula și alte întrebări pe baza textului, ajutându-te de metoda *Explozia stelară*.

Explozia stelară (*star-bursting*) este o metodă activ-participativă care stimulează creativitatea individuală și de grup. Presupune organizarea clasei de elevi într-un grup și stimulează crearea de întrebări ce au legătură cu tema dezbătută.

Instanțele comunicării narative sunt: autorul, naratorul și personajele.

Autorul

- persoana reală care imaginează și scrie un text literar;
- se afla în afara textului;
- el concepe acțiunea, mesajul și personajele.

Naratorul

- este o „voce” căreia autorul îi desemnează rolul de a nara, de a povesti întâmplările, de a descrie locurile și de a prezenta personajele.
- poate prezenta evenimentele la persoana I sau la persoana a III-a.
- atunci când relatează la persoana I, naratorul este și personaj, fiind un narator subiectiv (prezintă totul conform propriei viziuni). În această situație, narațiunea se realizează la persoana I.
- când relatarea se realizează la persoana a III-a, naratorul este obiectiv, neimplicat în evenimente, el este asemenea unui observator.

Personajele

- reprezintă construcții imaginare ce există doar în lumea ficțiunii; ele joacă rolul imaginat de autor.
- personajele pot fi atât ființe umane, cât și ființe necuvântătoare, obiecte, fenomene ale naturii.

În funcție de rolul avut, personajul poate fi:

- **principal** – participă la toate momentele acțiunii, în jurul lui oscilează evenimentele și în funcție de el se manifestă celelalte personaje;
 - este cel mai important în text și cel mai bine evidențiat;
- **secundar** – are un rol mai puțin important decât personajul principal;
- **episodic** – apare într-unul, cel mult în două secvențe/momente ale acțiunii;
- **figurant** – nu participă efectiv la acțiune, dar este menționat de narator sau de celelalte personaje.

În funcție de numărul indivizilor care participă la acțiune, personajul poate fi:

- **individual** – o singură persoană, o singură ființă;
- **colectiv** – reprezintă un grup de ființe care acționează ca un singur individ (de exemplu, elevii dintr-o clasă etc.).

Aplică!

1. Numește trei autori ale căror volume le ai în biblioteca personală sau ale căror cărți ai vrea să le citești.
2. Imaginează-ți că ai participat la momentul lansării cărții *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă, eveniment la care participă însuși autorul. Ai posibilitatea de a-i adresa trei întrebări. Care ar fi acestea? Scrie-le în caiet.
3. Precizează un text studiat sau o carte citită de tine în care relatarea se realizează la aceeași persoană ca în textul *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă. Menționează o deosebire între cele două.

